

Valtuustoaloite

Maa- ja metsätalousministeriö ohjeistaa kuntia kouluruokaa koskevissa vaatimuksissa. Vastuullisuus ja kotimaisuus kulkevat käsi kädessä ohjaten julkisia hankintoja. Päätöksentekijöiden näkemyksiä tarvitaan strategisella tasolla, jotta palveluverkon keittiöihin voidaan hankkia laadukkaita, turvallisia ja läpinäkyvästi tuotettuja raaka-aineita.

Keskusta-KD-valtuustoryhmä kantaa huolta erityisesti kouluruuan terveysvaikutuksista sekä raaka-aineiden alkutuotantoon liittyvistä epävarmuustekijöistä.

Bovaer on nautaeläinten rehuihin lisättävä lisäaine, jonka vaikuttava aine on 3-nitroksipropanoli (3-NOP). Lisäaineen tarkoituksena on vähentää nautaeläinten märehtimisestä syntyviä metaanipäästöjä. Aine on saanut EU:ssa käyttöluvan ja se on hyväksytty rehun lisäaineeksi tietyin käyttöehdoin.

Tutkimusten perusteella Bovaerin on todettu vähentävän nautaeläinten metaanipäästöjä keskimäärin noin 30 prosenttia, mutta vaikutus on annosriippuvainen ja edellyttää tarkkaa ja tasaista annostelua. Käytännön tuotanto-olosuhteissa annostelun toteutuminen voi kuitenkin vaihdella rehujen sekoittumisen, eläinten yksilöllisen syönnin ja tilakohtaisten käytäntöjen vuoksi. Tämän seurauksena eläinten sama annos voi poiketa tavoitetasosta, mikä lisää sekä alitehoisen vaikutuksen että mahdollisen yliannostuksen riskiä. Koska lisäaineelle ei ole pystytty määrittämään selkeää turvallista riskirajaa, tekee tämä oikean ja tasaisen annostelun varmistamisesta erityisen haastavaa.

Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen (EFSA) arvioinneissa lisäaine on todettu turvalliseksi eläimille suositelluilla käyttömäärillä. Samalla on kuitenkin todettu, ettei laajaa turvallisuusmarginaalia ole voitu määrittää, minkä vuoksi poikkeavan käytön tai yliannostuksen vaikutuksia ei ole pystytty täysin sulkemaan pois.

Tutkimuksissa on todettu, että vaikuttava aine 3-NOP hajoaa eläimen ruoansulatuksessa, mutta maidosta on havaittu pieniä määriä hajoamistuotetta NOPA:a (3-nitrooksipropanihappo). Näiden jäämien ei ole arvioitu aiheuttavan kuluttajille välitöntä terveysriskiä, mutta niiden esiintyminen osoittaa, että lisäaineen aineenvaihdunnan tuotteita voi siirtyä elintarvikeketjuun.

Lisäksi joissakin käytännön tuotanto-olosuhteissa on raportoitu eläimillä oireita, jotka voivat viitata mahdollisiin myrkytyksiin, kuten passiivisuutta, ruokahalun heikkenemistä, tuotannon laskua ja yleistä voinnin muutosta. Näiden oireiden ja Bovaer-rehulisäaineen välisestä syy-yhteydestä ei ole toistaiseksi varmaa tieteellistä näyttöä, mutta asia on herättänyt huolta tilallisissa sekä kuluttajissa ja johtanut selvityksiin useissa maissa.

Keskusta-KD-valtuustoryhmä katsoo, että kouluruokahankinnoissa tulee noudattaa varovaisuusperiaatetta ja että lasten ja nuorten ruokailussa käytettävien raaka-aineiden tuotantoketjujen tulee olla mahdollisimman yksiselitteisiä ja läpinäkyviä.

Keskusta-KD-valtuustoryhmä esittää, että kaupunki luopuu keittiössään sellaisten raaka-aineiden käytöstä, joiden alkutuotannossa on käytetty Bovaer-rehulisäainetta, kunnes lisäaineen pitkäaikaisista vaikutuksista, annostelun hallittavuudesta ja elintarvikeketjuun siirtyvistä hajoamistuotteista on saatavilla riittävästi varmaa ja laajaa tutkimusnäyttöä.

Aloitteen esitetyillä toimilla ei ole suoria kustannusvaikutuksia.

Orimattila 15.12.2025

Keskusta-KD-valtuustoryhmä

